

"TIJD-SCHRIFT" van de Historische Vereniging Vlaardingen.
Leden en donateurs van de H.V.V. ontvangen TIJD-SCHRIFT
nummer 5 gratis. Losse nummers f 1,-- per stuk.
Redactie: J.M. den Draak en P.J. Westerdijk
december 1970 Corr. adres: Veerplein 27, Vlaardingen. Tel. 010-343760

Contributie: f 10,-- per jaar, contributie voor elk volgend lid uit een
gezin en voor jeugdleden: f 5,-- per jaar.
Postgiro : 75 09 78 t.n.v. Penning. Historische Veren. Vlaardingen

IN DIT NUMMER:

- . de bestuurswisseling
- . gespreksavond naar aanleiding van het pre-advies van de Werkgroep
Stadsaanzicht, op dinsdag 15 december in de bovenzaal v.d. Harmonie.
- . de leden-hobby-avond op vrijdag 29 januari 1971 in Excelsior
- . de contributie 1970
- . het pre-advies "Heeft het verleden van oud-Vlaardingen toekomst?".

WISSELING VOORZITTERSHAMER EN SECRETARIAAT.

Zo u hebt kunnen lezen heeft G. Geluk op de najaarsvergadering van de
Vereniging het voorzitterschap neergelgd, voortijdig helaas. Met spijt
heeft het bestuur en de vergadering van dit besluit kennis genomen.
Het betekende het afscheid van onze eerste voorzitter, een voorzitter
bovendien die "zoveel wijsheid in zijn beleid deed". Om de erkentelijkheid
van de Vereniging te verduidelijken bood het bestuur de heer Geluk een
foto-boek aan over Nederland. De heer Geluk blijft gelukkig in het bestuur.
In zijn plaats werd de heer J.M. den Draak bij acclamatie tot voorzitter
gekozen.

Als gevolg van een en ander werd het dagelijks bestuur als volgt:

- . voorzitter: J.M. den Draak, Hofsingel 26
 - . secretaresse: Mevrouw H.A. Bleeker-van Styrum, Schiedamseweg 139
 - . penningmeester: Ph.C. van der Hoeven, van Baerlestraat 163 (onveranderd)
 - . 2e voorzitter: J. Anderson, Kethelweg 50 (onveranderd)
- Ter assistentie van het dagelijks bestuur zal met ingang van 1 januari
a.s. de heer Joh. de Ligt, Wilhelminastraat 49 als "administrateur" van
de Vereniging gaan fungeren. Welkom als medewerker, heer De Ligt!

DINSDAGAVOND 15 DECEMBER 1970, 8 uur in de bovenzaal van de HARMONIE,
Schiedamseweg 49,

openbare bijeenkomst, georganiseerd door de
Historische Vereniging Vlaardingen, over:
"FACETTEN VAN MONUMENTENZORG EN HISTORISCHE STEDEBOUW TEGEN DE ACHTER-
GROND VAN HET SCHETSPLAN VOOR DE SANERING VAN DE BINNENSTAD VAN
VLAARDINGEN".

Het "programma" vermeldt een samenspraak van en met vier deskundigen,
t.w. Ir. A.K. Dorhout, medewerker aan het Architectenbureau De Ranitz c.s.
en betrokken bij het opstellen van het Basisplan
(het z.g. Komplan) voor Vlaardingen.

Jhr. Ir. L.L.M. van Nispen tot Sevenaer, stedenbouwkundig medewerker aan de
Rijksdienst voor de Monumentenzorg

Ir. Ch. C. van der Vlis, technisch adviseur van de Bond Heemschut
L.H.H. Schutte lector afdeling Bouwkunde Techn. Hogeschool Delft.

"gastvrouw" namens de H.V.V.: Mevrouw H.A. Bleeker-van Styrum.

Zie voorts de volgende pagina's.

VRIJDAGAVOND 29 JANUARI 1971, half acht, in zaal EXCELSIOR, Ossthavenkade 10
wederom een LEDEN-HOBBY-AVOND.

De vorige hobby-avond was een onverdeeld succes. Leden hun onze vereniging
lieten andere leden kennis maken met hun (historische) hobby. We hebben
gezien en geluisterd naar de kunst van het archiveren, het verzamelen van
prentbriefkaarten zowels als muziekinstrumenten, oude handschriften en
scheepsgeschiedenis, om maar enkele te noemen.

De deelnemers van toen zijn weer welkom, maar nieuwe deelnemers gaan voor!

Verzamelt u iets, doet u iets, fotografeert u soms objecten die min of meer te maken hebben met de sfeer van onze vereniging? Kom met uw hobby voor de dag en laat het de andere leden zien!

Aanmelding bij Ingena Vellekoop, Hoogstraat 120.

DE CONTRIBUTIE VOOR HET NIEUWE JAAR (voor sommigen: óók voor het oude!)

U kent de (noodzakelijke) spelregels van de contributie: per giro storten of overschrijven naar GIRO 75 09 78 t.n.v. Penningmeester der Historische Vereniging Vlaardingen te Vlaardingen.

Wat gaat u betalen?

Voor het gewone lidmaatschap f 10,--

Voor elk tweede en volgend lid uit uw gezin: f 5,-- per gezinslid.

Voor een jeugdlidmaatschap: eveneens f 5,--

Wanneer u daarbij ook lid bent van de Provinciale Historische Vereniging dan verhoogt u het contributiebedrag met f 12,--. Een "gewoon" combinatie-lidmaatschap bedraagt dus f 22,--.

Willen de enkele leden, die nog nalatig waren hun lidmaatschap over 1970 te voldoen, nu twee vliegen in één klap slaan door voor twee jaar tegelijk hun contributie af te dragen?

HEEFT HET VERLEDEN VAN OUD-VLAARDINGE TOEKOMST?

Zo u uit de kranten hebt kunnen vernemen, is op dinsdag 1 december j.l. het werkstuk van de Werkgroep Stadsaanzicht en het daarbij behorend pre-advies aangeboden in het Gemeentebestuur van Vlaardingen.

De aanbieding vond plaats in de koffiekamer van het stadhuis, waar het College van Burgemeester en Wethouders een deputatie van het bestuur der Vereniging ontving. De ontvangst droeg een ontspannen, informeel karakter, hoewel het een "officieel" gebeuren was. De voorzitter leidde het werkstuk in en samen met Mevrouw Bleeker bood hij de Burgemeester het werkstuk aan. Deze beantwoorde het aanbiedingsspeechje heel gevat ("ik heb zitten bedenken dat je in Vlaardingen niet over een ruggegraat zou moeten spreken, maar over een visgraat!"), dankte de vereniging en de werkgroep in het bijzonder voor het verrichte werk, dat hij een staaltje van burgerzin noemde, en aanvaarde het geheel graag te nadere bestudering.

De kerngedachte is: niet enkele afzonderlijke monumenten, maar het geheel waarin zij vervat zijn, is bepalend voor het eigen gezicht van de stad. De werkgroep pleit er dan ook voor bij stedenbouwkundige ingrepen dat gehéél te beoordelen en van dat geheel ten deskundige inventarisatie te laten opmaken. Daaruit kan een -eveneens deskundig- advies voor het toekomstig stedenbouwkundig beleid worden samengesteld.

Wanneer ik, als voorzitter, hierover nog iets ga zeggen dan is dat om dank te brengen aan de leden van de werkgroep voor het vele, vele werk dat verzet is. Wanneer de dames Bleeker en Vellekoop daarbij voorop gaan is dat bepaald niet alleen uit beleefdheid: Mevrouw Bleeker omdat zij het werk van de werkgroep coördineerde en tenslotte het pre-advies formuleerde, Ingena Vellekoop omdat zij zoveel werk besteedde aan de beschrijvingen van de inventarisaties. Ook alle anderen: hartelijk dank voor uw aandeel, in welke vorm u die ook gegeven mocht hebben.

Helaas liet de tijd het niet toe u de tekst van het pre-advies eerder aan te bieden. U vindt hem evenwel op de volgende pagina's.

Kom voor verdere informatie naar de bijeenkomst op 15 december. Dáár komt de toekomst van oud-Vlaardingen weer uitvoerig te sprake, dáár zullen deskundigen u hun visie en u de uwe kunnen uitwisselen.

J.M.den Draak

HEEFT HET VERLEDEN VAN OUD-VLAARDINGEN TOEKOMST ?

pre-advies aan het
Gemeentebestuur van Vlaardingen
van de
Historische Vereniging Vlaardingen /
Werkgroep Stadsaanzicht

".....In 't verleden ligt het heden,
in het nu wat komen gaat."

Mr. Willem Bilderdijk.

INLEIDING.

Elke stad en elk dorp heeft een eigen stempel, het eigen gezicht dat haar onderscheidt van alle andere plaatsen. Bouwstijlen komen op meer plaatsen voor, gebonden als deze zijn aan een bepaalde periode of streek. Het zijn veeleer de geografische en economische omstandigheden, de activiteiten van de inwoners en lotgevallen als brand, vloeden en oorlogsverwoesting die de plaatselijke karakteristiek bepalen. Het stadsaanzicht is het resultaat van een voortdurend groeiproces. Het in de loop van dit proces historische gegroeide -met name de oude stadskern- is zeker meer kenmerkend voor een plaats dan de later toegevoegde wijken. Vooral de stedenbouw van na de Tweede Wereldoorlog is nauwelijks geschikt iets eigens aan het stadsbeeld toe te voegen, al mag Vlaardingen in het Deltahotel en het Liesveldviaduct typerende bouwwerken bezitten.

Vlaardingens binnenstad -eensde héle stad- is dus niet het fossiel van een voorbije wooncultuur, maar het beslag van de wording en groei van een gemeenschap, waarvan wij de zoveelste generatie vormen.

De vrees dat dit stadsdeel door té rigoreuze ingrepen zou worden aangetast, heeft de Historische Vereniging ertoe gebracht om hetgeen onze stad nog aan "eigens" in de stadskern bezit, te inventariseren. En aangezien in de onmiddellijke omgeving van de stad een karakteristiek stuk polderlandschap gevaar loopt ten onder te gaan, heeft de daartoe ingestelde werkgroep ook van de periferie van Vlaardingen een balans opgemaakt. Deze inventarisatie met de toelichtingen en de belangrijkste van de bij dit werk naar voren gekomen gedachten en ideeën biedt de Historische Vereniging Vlaardingen hierbij aan het Gemeentebestuur aan.

Moge de gedane arbeid bijdragen tot een herwaardering van de historische en karakteristieke bebouwing die Vlaardingen nog rijk is en deze herwaardering een rol spelen bij de uitwerking van stedenbouwkundige plannen als het "Komplan" en het "Bosplan".

HISTORISCHE STEDEBOUWKUNDIGE ONTWIKKELING VAN DE BINNENSTAD.

De vorm en groeiwijze van het oude Vlaardingen werden bepaald door zijn ligging aan de rivier, de dijk en de daartegenaan gelegen terp, waarop het middelpunt van elke samenleving in middeleeuwse tijden -kerk en stadhuis- gebouwd zijn. De oudste bebouwing moeten we dan ook zoeken bij die terp en langs het water en de rivierdijk. Vertaald in tegenwoordige straatnamen: de Maassluisdijk, de Waalstraat, de Markt, de Hoogstraat en Kortedijk, de beide havenkaden en de Westhavenplaats, de Havenstraat, de Baanstraat en de Landstraat met zijstraten.

Door het proces van dichtslibben en weer uitbaggeren schoof de haven in steeds zuidelijker richting op. De westelijke grens van de bebouwing werd eens gevormd door het Weeshuis. Het meest noordelijke punt werd gemarkeerd door de molen, gebouwd voor de voedselvoorziening van de bevolking op een plaats, die makkelijk bereikbaar is voor boer zowel als bakker. De Hoflaan, eens een toegang tot het buiten van de Ambachtsheren van Vlaardingen en Vlaardingen-Ambacht, en de Oosthavenkade vormen de oostkant van de oude stad. Binnen deze langgerekte vierhoek - met een uitstulping in westelijke richting - speelde het vlaardingse stadsleven zich af: het bestuurlijke centrum nabij het kerkelijke; wonen en winkelen op en aan en langs de dijk; langs de kaden de bedrijvigheid die samenhangt met rivier en haven, zoals de stadskraan, de werven, de rederijen en de kuiperijen, de Oude Lijnbaan en, later, de eerste fabriek "Hollandia" en de "recreatie", zodra de aankoop door een vooruitziend gemeentebestuur van de bezittingen van de Heren Van Leyden Gael de wandeling "van 't Oft naar 't Ooft" mogelijk maakte.

Dit stadsdeel: van molen via Hoogstraat, Markt en havenkaden naar de rivier is de "ruggegraat" van vlaardingen's stadsplattegrond. Dit ruggegraatpatroon met zijn belangrijke economische en maatschappelijke functies is duidelijk af te lezen zowel van de door Boxhoorn in 1632 uitgegeven plattegrond als van het "minuutplan", getekend omstreeks 1820 als uitvloeisel van het in 1810 ingestelde kadaster.

Nog steeds is het ondanks alle generaties voortgaand proces van veranderingen en uitbreidingen als zodanig duidelijk herkenbaar. Het is bepaald niet toevallig dat de provinciale VVV Zuid-Holland om Vlaardingen te leren kennen de route van het Hof naar het Hoofd (plus een uitstapje naar het Deltahotel) aanbeveelt!

14 NOVEMBER <hr/> 1775 HOOGSE VLOEDEN <hr/> 26 JANUARI <hr/> 1662	HERBOUWD <hr/> DE EERSTESTREKEN GELEGD DOOR MARTINA DON OUD 11 JAAR 18 MEI 1876
--	--

<hr/> HOOGTE VAN DE WEST <hr/> OFF SCHINKELKADE <hr/> HOOGTE VAN DE ZUID OFF ACHTERKADE, BRIDE VAN DE GROTE VETENDORDSE FOLDER, ZOALS ZIJ MOETEN ONDERHOUDEN WORDEN VOLGENS CONSENT VAN DEN 18 FEBRUARY.... <hr/> HOOGTE VAN DE VLOEDT DEN 14 NOVEMBER 1775
--

<hr/> VLOED VAN DEN <hr/> 5 FEBRUARI 1825
--

Stormvloeden, oorlogsgeweld en branden hebben Vlaardingen dikwijls geteisterd. Veel oude bebouwing is daardoor verloren gegaan. De economische omstandigheden hebben Vlaardingen nooit vergund een echt "rijke" stad te worden. De bebouwing bleef dan ook steeds van bescheiden aard, zij het dat de lintbebouwing tussen Molen en Maas nog altijd een oud karakter draagt.

Zal in de toekomst gezegd moeten worden dat de "ruggegraat" van Vlaardingen in de tweede helft van de twintigste eeuw onherstelbaar en onherkenbaar werd verminkt door de slopershamer?

DE HISTORISCHE BEBOUWING. Huidige stand van zaken.

Alle panden die in Vlaardingen uit zuiver historisch en esthetisch oogpunt de moeite van het behouden en restaureren waard zijn, liggen aan de "ruggegraat" van het stratenpatroon en in Zuidbuurt. Het zijn er niet veel en ze liggen verspreid.

Op 5 oktober 1967 werd voor Vlaardingen de officiële Monumentenlijst vastgesteld. Hierop zijn 22 panden en één gevelsteen in de binnenstad vermeld plus het Holy-hek. Hieraan zouden nog twee boerderijen en een hek in Zuidbuurt moeten worden toegevoegd., die nog vóór de grenswijziging de status van beschermd pand volgens de Monumentenwet verkregen.

Is dat werkelijk alles?

Heeft Vlaardingen niet méér dat zijn historische identiteit typeert?

Integendeel: de bebouwing langs de ruggegraat telt vele panden, objecten en gevelwanden die als karakteristiek bestempeld dienen te worden.

Maar niet alleen langs de ruggegraat, ook elders in en om de stad zijn typerende objecten aan te wijzen.

Dank zij de grenswijziging hebben we van Maasland een uniek stuk zuid-hollands polderlandschap geërfd, dat onvervangbaar is.

Ook straten als de Arnold Hoogvlietstraat en de Hofsingel zijn representatief voor een bepaalde tijdsperiode en karakteristiek genoeg om ze in hun huidige vorm en met hun huidige (woon-)bestemming te behouden.

Van enkele losse objecten geldt hetzelfde (bijv. het Nieuwelantbruggetje of de Molenwerf aan de Trekkade).

De werkgroep heeft het h.i. belangrijkste hiervan geïnventariseerd, t.w. de bebouwing langs de ruggegraat en in Zuidbuurt en daarbij tevens aangegeven wat karakteristiek geacht kan worden. De eendekooi in de Broekpolder is daarbij nog niet opgenomen.

DE ZORG VOOR HISTORISCHE BEBOUWING. Huidige stand van zaken.

Het gemeentebestuur deed en doet meer dan het vaststellen van een Monumentenlijst.

Aan belangrijke gebouwen als de Grote Kerk en de toren, het Reedershuys, de Visbank en de voormalige woning van Van Linden van den Heuvell (het oude belastingkantoor) zijn of worden door de gemeente kosten noch moeite gespaard.

De kerktoren van de r.k. kerk aan de Hoogstraat werd aangekocht en zal in de oorspronkelijke vorm bewaard blijven.

De aankoop van het complex van de Oude Lijnbaan zal verhoeden dat dit unieke stukje Vlaardingen verloren gaat.

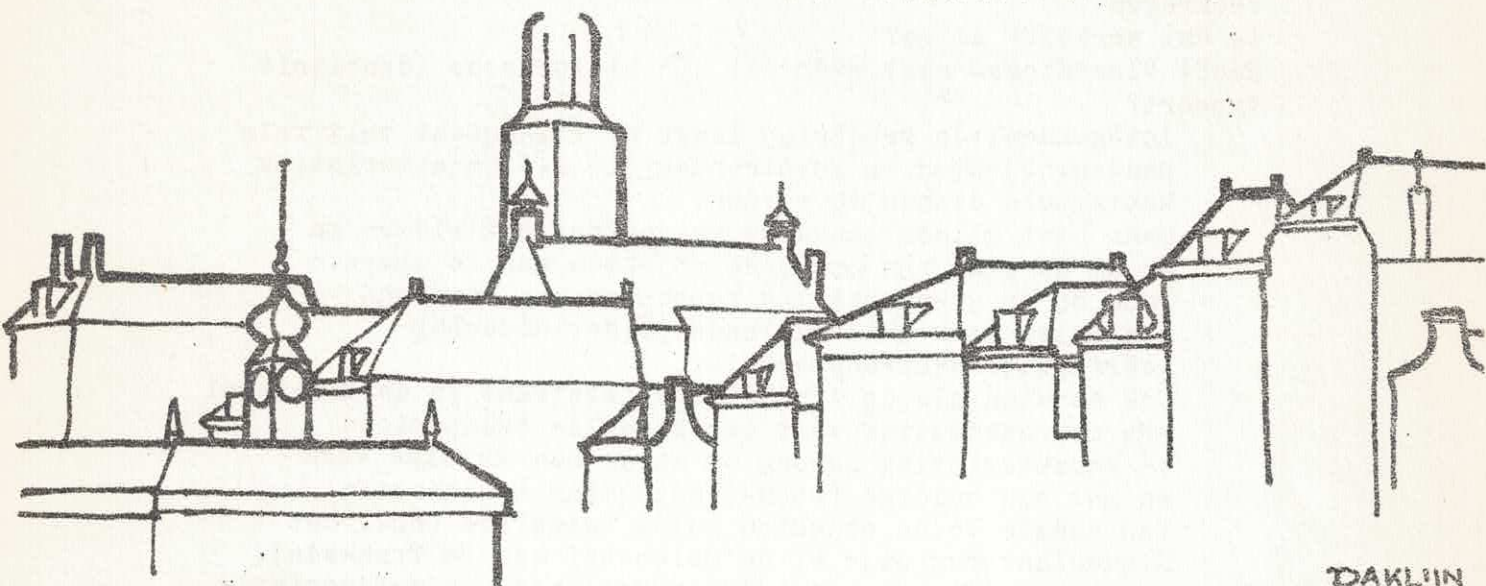
Dayer en Zomerstraat werden bestemd voor het verkeer, opdat de ronde ruimte om de Grote Kerk (vroeger zo treffend "Omring" geheten), niet zou worden aangetast.

Sommige particulieren hebben tot verfraaiing van het stadsaanzicht in hoge mate bijgedragen door een grondige opknapping aan hun panden te geven, zo constateerde de werkgroep met genoegen, toen zij bij het inventariseren ook een beoordeling van de staat van onderhoud opnam. Anderen daarentegen doen afbreuk aan een gevelwand door rigoreuze verbouwwerkzaamheden te laten uitvoeren in een stijl die disharmoniëert met die van de omgeving.

Plannen voor de reconstructie van de Markt en het Lijnbaancomplex zijn aangekondigd. Toch richt de zorg zich nog te veel op wat afzonderlijke gebouwen en niet op het geheel van oude stadsdelen.

Voor het bewaren van een karakteristiek stadsaanzicht is het echter van evenveel gewicht dat men oog heeft voor de maatverhoudingen van open ruimten, gesloten of gebroken gevelwanden, hoogten en breedten van de bebouwing (rooilijnen, daklijn en maatvoering van gevels en percelen),

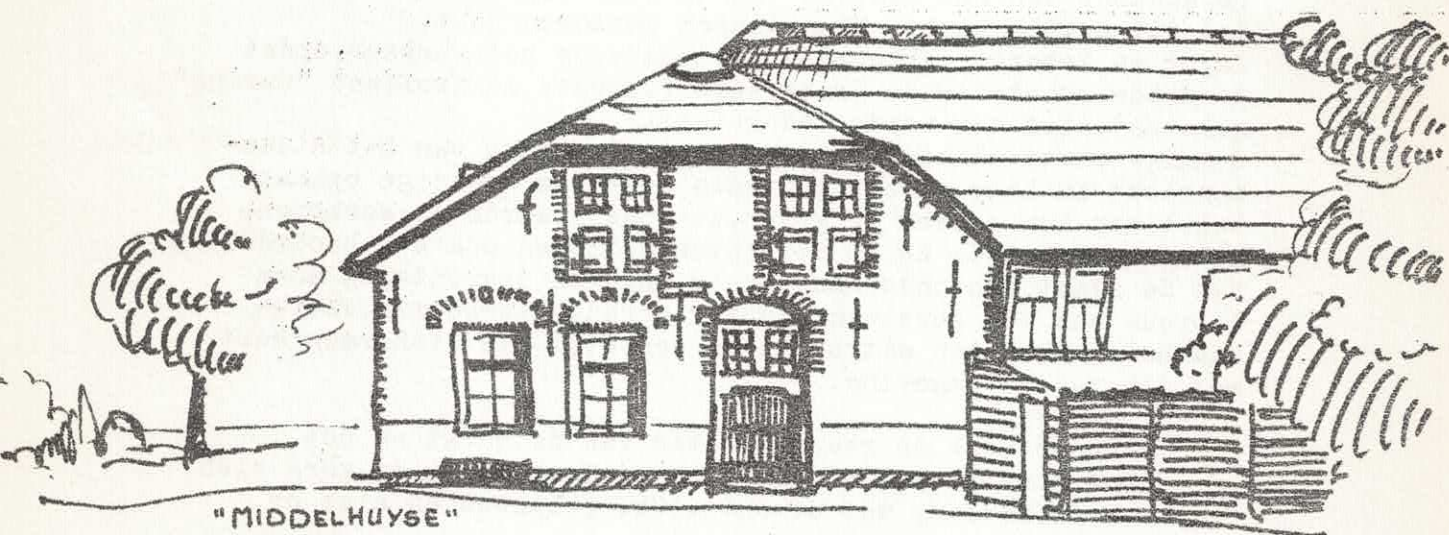
Routes van verkeersstromen, die in het verleden spontaan zijn ontstaan, de aard van de bebouwing met blikvangers zoals torens, doorkijkjes, het heeft alles en functie. Het één wat meer tastbaar dan het ander, het is wél essentieel voor karakter en sfeer.

DAKLIJN

Eenvoudig lijkende ingrepen hebben vaak verstrekkende gevolgen (gehad). Bezinnen alvorens te beginnen is omwille van het behoud van cultuurbezit geboden.

Zo is het -zakelijk gezien- begrijpelijk dat men ten behoeve van de instandhouding van de "Omring" of Markt het pand Lijnstraat 2 heeft prijsgegeven, niettemin is daardoor aan het aanzien van de Westhavenkade ernstige schade toegebracht. Het slopen van het pand Westhavenplaats 26 deed niet alleen een uit de 17e eeuw daterend woning verloren gaan, maar tevens de beslotenheid van de Westhavenplaats tegenover de Visbank. Het slopen van de bijzonder fraaie boerderij "Middelhuysse" in Holy werd zonder enige ruggespraak met deskundigen op het gebied van historische stedenbouw of monumentenzorg voorbereid en uitgevoerd.

"MIDDELHUYSE"

HET "BASISPLAN VOOR DE SANERING VAN DE BINNENSTAD".

Het basisplan, de schets die in de wandeling het "komplan" wordt genoemd, geeft richtlijnen aan voor het nieuw scheppen van verkeers- en parkeervoorzieningen en voor het behouden van de woonfunctie

van bepaalde delen van het gebied dat loopt van de spoorbaan Hoek van Holland-Rotterdam tot de Burg.Pruissingel.

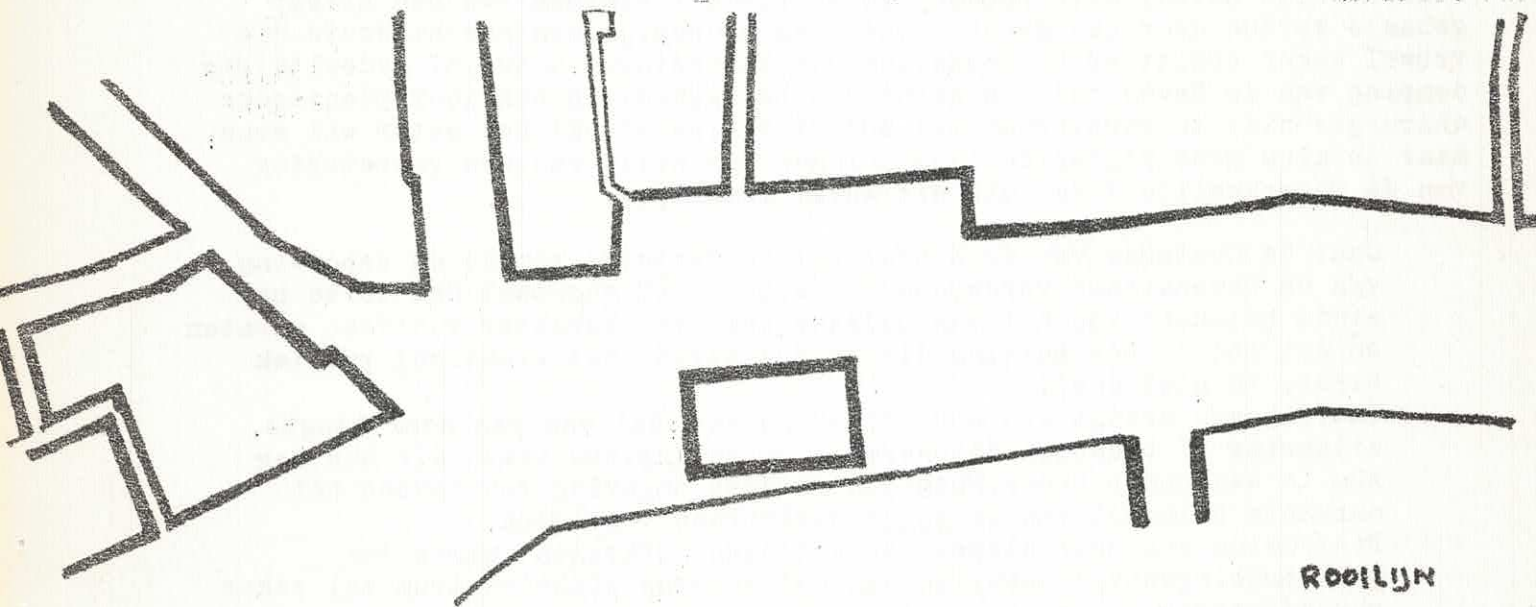
Ook in dit plan springt het traject van Molen tot havenmond als "ruggegraat" van de binnenstad in het oog., maar over historische aspecten wordt met géén woord gerept.

Sterker nog: er zitten elementen in die een ernstige inbreuk op het stadsbeeld kunnen betekenen indien bij de uitwerking van deze schets geen acht wordt geslagen op de verschillende facetten van historische bebouwing.

Deze elementen zijn vooral toe te schrijven aan de hoge prioriteit die in het schetsplan aan allerlei verkeersvoorzieningen is toebedeeld.

Het "ruggegraat"-traject is nooit als één geheel en tegen zijn historische achtergrond bekeken bij het maken van bestemmingsplannen.

Er zijn wel bepalingen, bijvoorbeeld ten aanzien van rooilijnen te vinden in deelplannen (verordeningen Havenstraat, Afrol plus een gedeelte Hoogstraat, Bleekstraat en omgeving). Maar op de officiële kaarten staan deze rooilijnen als zuiver rechte lijnen (leve de eenvormigheid!) ingetekend. Deze rooilijnen zijn daarbij slechts maxima die niet "overschreden" mogen worden. Burgemeester en Wethouders zijn echter "onverminderd het daaromtrent bepaalde in de Bouwverordening, bevoegd tot overschrijding van voor- en achtergevelrooilijnen, wanneer dat om redenen van welstand of technische aard noodzakelijk blijkt te zijn."

ROOILIJN

In de praktijk betekenen deze bepalingen derhalve dat de vormgeving van straten en straatwanden per saldo ligt in handen van B. & W., die daarbij geadviseerd wordt door de Welstandscommissie. Zolang er geen vastgesteld plan of een duidelijke leidraad is, zullen B. en W. deze beslissingen nemen al naar gelang er een aanvraag voor bouw of verbouwing binnenkomt. Advisering door deskundigen op het terrein van historische stedenbouw bij de voorbereiding van deze beslissingen is niet geregeld.

Nu betekent het in stand willen houden van karakteristieke bebouwing niet dat alles wat oud is, koste wat het kost, moet blijven bestaan.

Wat het gemeentebestuur ontbreekt is een studie van wat in stand gehouden dient te blijven en hoe dat zou moeten en kunnen gebeuren.

Hoewel het "vijf voor twaalf" is, is het nog niet te laat om te pleiten voor een geïntegreerde historische stedenbouwpolitiek op lange termijn.

Het ontbreken van een duidelijk beleid in deze werkt verwaarlozing in de hand. Zo nuttig als het dicht metselen van panden kan zijn voor een korte periode in afwachting van reeds vastgestelde sloping ten behoeve van nieuwbouw, zo slecht kan de invloed daarvan zijn op de omgeving van een pand, voor welks vervanging c.q. instandhouding nog geen vastomlijnd plan bestaat.

Kortom, gemist wordt:

- o een beleid-op-lange-termijn ten aanzien van het vlaardings bezit aan historische bebouwing,
- o het integreren van de zorg voor historische bebouwing in alle beslissingen, die consequenties hebben voor het oude stadsbeeld,
- o de hiertoe noodzakelijke studie van huidige toestand zomede van de mogelijkheden voor stadsherstel in zijn totaliteit,
- o de begeleiding van stedenbouwkundige beslissingen door deskundigen op terreinen van historische stedenbouw, restauratie, rehabilitatie (hierbij inbegrepen diegenen, die zich in andere steden met stadsherstel bezighouden) en deskundigen op het gebied van de plaatselijke historie,

VRAGEN en OPMERKINGEN met betrekking tot de HISTORISCHE ASPECTEN van de toekomstige STEDEBOUWKUNDIGE ONTWIKKELING.

Is het werkelijk noodzakelijk om de belangrijkste historische "ader" van de stad, de Oude Haven, af te snijden van de rivier? Hiermee zou een streep gehaald worden door een geschiedenis van eeuwen, ja, een geschiedenis die vrijwel zeker begint bij het ontstaan van Vlaardingen. Geheel of gedeeltelijke demping van de Haven zal een amputatie betekenen, die ook door plastische chirurgie niet te verbloemen zal zijn. Misschien stinkt het water wel eens, maar de alom geconstateerde inspanningen ter wille van een verbetering van de waterkwaliteit zal ook dit euvel verhelpen.

Gaat de Oostzijde van de Hoogstraat en Kortedijk zomede de bebouwing van de Havenstraat verdwijnen? Duidelijk is bij voorbaat dat zulks het einde betekent van het van oudsher besloten karakter van deze straten en dat het de beschutting die de Hoogstraat het winkelend publiek biedt, te niet doet.

Daarenboven dreigt een nog groter gevaar: dat van een door hoogte, situering of bouwstijl detonerende bebouwing, hoe fraai die ook mag zijn in een ander kader. Hoogbouw in deze omgeving zou tevens het markante silhouet van de beide kerktorens vernielen.

Bestemming van door slopen van woningen verkregen ruimte tot parkeergelegenheid terwille van het moderne winkelcentrum zal zeker ook détoneren en het gezicht op het water en het Hof benemen.

Wie zal het wijze woord spreken over de Oost-West verbinding, parallel aan Liesveld, Oude-Havenbrug en Schiedamseweg? Kiest men voor het traject Afrol-parallelweg Hofsingel, dan gaat de karakteristieke omgeving van de Hofsingel verloren, zal het aanzien van de bebouwing dalen en dient een stuk van het oudste deel van het Hof, inclusief het geliefde dierenparkje, te worden opgeofferd.

Stemt men in met het traject Dayer-Willem Beukelsznstraat, dan dreigt het gevaar van een té brede verbreking van de gevelwand aan de Oosthavenkade.

Houdt men het op het traject Korte Hoogstraat-Emmastraat, dan zal de AmRo-hank -nu de visuele afsluiting van de Westhavenplaats- moeten wijken. Overigens: is het beslist noodzakelijk om de historische verkeersroute van Oost naar West, n.l. de Schiedamsedijk, voor gemotoriseerd verkeer af te sluiten? De route is toch voldoende functioneel? Bovendien, ook na de gedaanteverwisseling van verkeersader tot wandelgebied zal de dijk een scheiding blijven vormen tussen wijk Oost en de Babberspolder.

Het aantal van diegenen die de eenvormigheid van de nieuwe wijken willen ontvluchten en door modernisering binnenshuis van een oud pand zich een individuele behuizing willen verschaffen, breidt zich langzaam, maar zeker uit. De onttrekking aan de woningvoorraad van oude panden verkleint die mogelijkheden aanzienlijk en doet daarmee tekort aan een groeiende behoefte.

Daarvoor in aanmerking komende panden treft men niet alleen aan langs de "ruggegraat".

Men vindt ze in overvloedige mate, van recenter datum maar daarom niet minder karakteristiek, in de wijk die in hoofdzaak begrensd wordt door de Oosthavenkade, de Oosterstraat, de Binnensingel en de Hofsingel. De meeste straten hier verdienen daarom in hun huidige staat en voor hun oorspronkelijke bestemming behouden te blijven.

Kan -binnen het kader van wellicht noodzakelijke voorzieningen - de gevelwand van de Oosthavenkade tussen Schiedamseweg en de Willem Beukelsznstraat behouden blijven?

Zal het authentieke boerenlandschap van Zuidbuurtseweg tot de Spoordijk worden prijsgegeven?

Thans wordt "overwogen hoe enkele van de bestaande boerderijen ingepast kunnen worden in het bosplan". Deze boerderijen staan in een prachtig stuk zuid-hollands polderlandschap. In dat landschap zijn ze gebouwd en komen ze het best tot hun recht. Ze functioneren bovendien het best wanneer ze boerderij zijn: laat ons daarom althans enkele ervan als zodanig behouden. (Al was het maar opdat onze kinderen uit eigen aanschouwen het boerenbedrijf zouden leren kennen). Ook hier dient als uitgangspunt voor plannen een totaalbeeld gekozen te worden, niet het "aanpassen" van een geïsoleerd object aan een hem wezens-vreemde omgeving.

SLOTOPMERKINGEN - CONCLUSIES.

Historisch cultuurbezit bestaat uit meer dan alleen geïsoleerde historische objecten. Doordat het van aard onvervangbaar is, is het zeer kwetsbaar. Elke stedenbouwkundige verandering, klein of groot, dient dan ook getoetst te worden op zijn consequenties ten aanzien van historische waarden, gezien in hun totaliteit.

Hetzelfde geldt voor architectonische wijzigingen in gevelwanden door verbouwing van afzonderlijke gevels, zomede voor de wijziging van de bestemming van panden.

- ⊕ Aan een dergelijke toetsing dient een gedegen studie van wat
- ⊕ nog aanwezig is aan historisch cultuurbezit vooraf te gaan.
- ⊕ De door de werkgroep opgestelde inventarisaties kunnen daarvoor een aanzet zijn.
- ⊕ Inschakeling van deskundigen die te vinden zijn bij Monumentenzorg, Heemschut en bij organisaties voor Stadsherstel in andere
- ⊕ steden (bijv. Amsterdam, Deventer, Zutphen, Harlingen) is nodig
- ⊕ zowel bij het maken van bestemmingsplannen als voor begeleiding
- ⊕ van de uitvoering daarvan.

De Historische Vereniging Vlaardingen is noch voldoende competent, noch in staat alléén deze taken op zich te nemen. Zij wil pleiten voor het instellen van een commissie, die deze complexe materie deskundig kan beoordelen en het gemeentebestuur advies kan uitbrengen over vragen als:

Is het dienstig om bij Monumentenzorg "bescherming als stads- of dorpsgezicht" aan te vragen wanneer daartoe aanleiding is. Of, kan er een goed resultaat verkregen worden voor de stadssamenleving (èn tevens voor de eigenaars en gebruikers van desbetreffende panden), indien de gemeente zelfstandig deze bescherming ter hand neemt?

Wat zijn de voor- en nadelen en de mogelijkheden van de verschillende regelingen die er op financieel en bestuurlijk gebied op dit terrein bestaan?

Daarbij zijn te noemen:

subsidieregelingen voor restauratie en/of voor woningverbetering; de voorzieningen waarbij het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk gelden beschikbaar stelt voor het maken van een alternatief plan;

de aantrekkelijke regeling van september 1970 van C.R.M. voor de zogeheten "rehabilitatie van oude stadskernen".

Kunnen uit het fonds voor stadsverfraaiing of in het kader van de viering van het 700-jarig stadsrecht extra middelen gevonden worden ter stimulering van het opknappen van karakteristieke oude panden c.q. straten?

Zoals opgemerkt: het geheel is veelomvattend en ingewikkeld. Dat neemt niet weg dat de na ons komende generaties er recht op hebben dat wij -onzelf bewust van onze verantwoordelijkheid- moeten trachten de identiteit van Vlaardingen zo gaaf als nu nog mogelijk is te behouden.

Met name wil de Historische Vereniging Vlaardingen pleiten voor het in één geheel bezien en bewaren van het méést typerende: de historische karakteristiek van het ruggegraat-traject: van de Molen naar de Visbank en "van 't Oft naar 't Ooft".

Vlaardingen, november 1970

HET VOLGENDE DOCUMENTATIE- EN ILLUSTRATIEMATERIAAL WERD BIJ DIT PRE-ADVIES IN BRUIKLEEN AAN HET GEMEENTEBESTUUR AFGESTAAN:

- Bladzijden 12 en 13 uit: Geschiedenis van de Oude Haven, van A.Bijl Mz.
- Fotocopie van het Minuutplan van Vlaardingen, verschaft door de Fotogrammetrische Dienst van het Kadaster Folder nr.4.A.14 - Vlaardingen, uitgegeven door de Provinciale VVV van Zuid-Holland
- Fotocopie van een gedeelte van een kaart uit de Atlas van Delfland door Cruquius, 1712
- Overdruk van het voorstel aan de gemeenteraad I.S.nr 374 d.d.22-8-1967
- Fotocopie van de kaart, behorende bij het "Komplan", verkregen dank zij de welwillende medewerking van de Nieuwe Vlaardingse Courant
- Foto van de Kortedijk thans, gezien in noordelijke richting, gemaakt ten behoeve van de Kroniek van Vlaardingen, uitgave van Drukkerij van Dooren n.v., welwillend afgestaan door de heer J.van Dooren (foto Jan Dulfer)
- Illustraties uit een door het Vlaardings Dagblad gepubliceerde artikelenreeks, tekeningen van Maarten Kemper
- Overzicht van boerderijen in Zuidbuurt, aangetekend op een fotocopie van kaarten 37 D noord en 37 G noord, uitgave Departement van Defensie, Topografische Dienst, Delft, 1967
- Inventarisaties met bijbehorende toelichtingen van Kortedijk, Hoogstraat, West- en Oosthavenkade, Westhavenplaats, boerderij Maassluissedijk, Zuidbuurt, samengesteld door secties en leden van de Werkgroep Stadsaanzicht van de Historische Vereniging Vlaardingen.

DE LEDEN VAN DE WERKGROEP "STADSAANZICHT VLAARDINGEN" VAN DE HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN WAREN:

De dames H.A.Bleeker-van Styrum (die het werk van de groep coördineerde) en I.Vellekoop (die de toelichtingen op de inventarisaties schreef), de heren J.Anderson (amateur-historicus), J.J.Bolderhey (antiquair), W.Brouwer (lid), J.M.den Draak (redacteur TIJD-SCHRIFT), G.Geluk (architect), B.Goudriaan (architect), Ph.C.van der Hoeven (lid), J.Houdijk (bewoner van pand Kortedijk 122), C.B.de Jong (die de verslaggeving van de bijeenkomsten verzorgde), J.J.Koedood (lid), A.Pontier (lid), T.Stolk (lid), J.Verhoeven (lid), M.Vermeer (lid), J.Weerheim (bouwkundige), P.J.Westerdijk (die de tekeningen bij het werkstuk maakte). Tijdens de werkzaamheden ontviel ons de heer H.J.Quakkelstein.

GERAADPLEEGDE PERSONEN:

de heer M.Bot, chef afdeling stadsontwikkeling Gemeente Vlaardingen

Mejuffrouw drs.J.van den Berg en de heer Jhr.Ir.L.L.M.van Nispen tot Sevenaer, beiden verbonden aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

VERKORTE WEERGAVE VAN DE MONUMENTENLIJST
VOOR DE GEMEENTE VLAARDINGEN:

1. Hoogstraat 226 Pand met eenvoudige tuitgevel
2. Hoogstraat 228 Pand met klokgevel
3. Kortedijk 16 Korenmolen
4. Kortedijk 122 Pand met puntgevel
5. Markt 11 Stadhuis
6. Markt 43-42/hoek Kerksteeg ong^d Pand, in oorsprong XVII (?) eeuw
7. Markt ong^d. naast nr 49 Een uit IJsselstenen opgetrokken pakhuis
8. Markt ong^d. tussen 47 en 49 Een gevelsteen met opschrift
9. Markt 49 Hoekpand Smalle Havenstraat
10. Markt 62 Waag
11. Markt 63 Grote Kerk
12. Markt ong^d. bij nr.63 Toren
13. Smalle Havenstraat 23 Vleugel met afgeknotte topgevel
14. Westhavenkade 35-36 Pakhuis
15. Westhavenkade 37 Pand met klokgevel
16. Westhavenkade 38 Pakhuis met afgeknotte trapgevel
17. Westhavenkade 45-46 Patriciërshuis
18. Westhavenkade 53-54 Monumentaal patriciërshuis
19. Westhavenkade 57 Pakhuis met gepleisterde puntgevel
20. Westhavenkade 58 Pakhuis met gepleisterde puntgevel
21. Westhavenplaats 2 Woonhuis met afgeknotte klokgevel
22. Westhavenplaats 3-3a Pand met klokgevel
23. Westhavenplaats 37 Visbank

Toegangshek van de boerderij "Holy-hoeve"

Nog niet overgeschreven op de vlaardingse monumentenlijst zijn de volgende, vroeger bij Maasland behoord hebbende objecten:

- a. Zuidbuurt 30 Boerderij met woongedeelte (XVII) onder strodak
- b. Zuidbuurt 34 Boerderij "Sarynchoeve"
- c. Zuidbuurt 81 "Schinkelshoek" smeedijzeren inrijhek in Lodewijk-XVI-vormen.

